

7. Супрун О. В. Імпровізаційність у творах М. В. Лисенка / О. Супрун // Українське музикознавство. – Вип. 27. – Київ, 1992. – С. 200–203.

References

1. Honchar, Ye.F. (1992). 'Some peculiarities of Lysenko's composer reasoning (to compositional dynamics of the thematic invention development)' *Ukrainske muzykoznavstvo [Ukrainian Musicology]*. Kyiv, no 27, pp. 193–199.
2. Skrypnyk, H.A. (2009). ed. *The History of Ukrainian Music*, vol. 2. Kyiv: Committees of the Department of Literature, Language and Art of the National Academy of Science of Ukraine.
3. Kyianovska, L.O. (2000). *Style Evolution of Galician Musical Culture of the 19th–20th century*. Ternopil: Aston.
4. Kornii, L.P. (2001). *The History of Ukrainian Music*, vol. 3, Kyiv – New York: Publishing center of M.P. Kots.
5. Kurkovskyi, H. (1973). *Mykola Vitaliiovych Lysenko – pianist-performer*. Kyiv: Muzychna Ukraina.
6. Stepanenko, M.B. (1989). *Piano art of Ukraine in the pre-Lysenko period* D.Ed. Kiev State Conservatory named after P.I.Chaykovskiy.
7. Suprun, O.V. (1992). 'Improvisation in Lysenko's compositions'. *Ukrainske muzykoznavstvo [Ukrainian Musicology]*. Kyiv, no 27, pp. 200–203.

© Лізус О. М., 2017

УДК 784 .071.2(477)

Магаліс Олександр Володимирович
ORCID.ORG/0000-0001-9019-1266
аспірант,
Київський національний університет
культури і мистецтв,
м. Київ, Україна
sasha19842209@gmail.com

МИСТЕЦЬКА ТА ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ С. ПАВЛЮЧЕНКА

Мета роботи. Дослідження присвячено висвітленню творчої та педагогічної роботи С. Павлюченка на посаді завідувача кафедри народнопісенного виконавства, художнього керівника і головного диригента Українського народного хору КНУКіМ. **Методи дослідження** ґрунтуються на застосуванні універсальних наукових методів, зокрема: історичного, хронологічного, методу структурного та компаративного аналізу, систематизації, узагальнення та методу інтерв'ювання. Застосування перерахованих методів дало можливість побудувати дослідження в хронологічному порядку, аналізуючи творчий шлях митця в період роботи в КНУКіМ. **Наукова новизна.** У роботі розглядається творча й педагогічна складові мистецької постаті С. Павлюченка в період з 1984–2010 рр.

Дослідивши творчий доробок митця, науковці та дослідники його творчості на прикладі Українського народного хору КНУКіМ матимуть змогу більш чітко зрозуміти побудову алгоритму розвитку в площині розбудови національної школи народнохорового виконавства та її безпосереднього впливу на становлення національно свідомого, патріотичного суспільства. **Висновки.** Всебічний аналіз мистецької та педагогічної діяльності С. Павлюченка дозволяє значно розширити уявлення про творчість митця і водночас усвідомити його значення для українського музичного мистецтва. Митець залишив великі набутки в історії національної народнохорової школи, посприявши процесу її становлення та розвитку.

Ключові слова: мистецтво, С. Павлюченко, аранжування, народний хор, Київський національний університет культури і мистецтв.

Магаліс Александр Владимирович, аспирант, Киевского национального университета культуры и искусств, Киев, Украина

Художественная и педагогическая деятельность С. Павлюченка

Цель исследования. Исследование посвящено освещению творческой и педагогической работы С. Павлюченка на должности заведующего кафедры народнопесенного исполнительства, а также художественного руководителя и главного дирижера Украинского народного хора КНУКиИ. **Методы** исследования основаны на применении универсальных научных методов, в частности: исторического, хронологического, метода структурного и компаративного анализа, систематизации, обобщения и метода интервьюирования. Применение перечисленных методов позволило построить исследование в хронологическом порядке, анализируя творческий путь С. Павлюченка за период работы в КНУКиИ. **Научная новизна.** В работе предполагается осветить творческую и педагогическую составляющую творческой личности С. Павлюченка за период с 1984–2010 гг. Изучив его творческий путь, ученые и исследователи его творчества на примере Украинского народного хора КНУКиИ смогут более четко понять построение алгоритма развития в плоскости построения национальной школы народнохорового исполнительства, и её влияния на становление национально осознанного, патриотического общества. **Выводы.** Анализируя творческий путь С. Павлюченка убеждаемся в незаурядной значимости его творческой личности. Маэстро оставил яркий след в истории национальной народнохоровой школы, поспособствовав процессу её становления и развития.

Ключевые слова: искусство, С. Павлюченко, аранжировка, народный хор, Киевский национальный университет культуры и искусств.

Oleksandr Mahalis, post-graduate, Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv, Ukraine

Stanislav Pavliuchenko's cultural and pedagogical activity

The purpose of the article is to describe S. Pavliuchenko's creative and pedagogical work as head of the folk-song art department, artistic director and chief conductor of the Ukrainian folk choir of KNUKiM. **The research**

methodology consisted in using universal scientific methods, in particular the historical and chronological methods, the method of structural and comparative analysis, systematization, generalization, and the method of interviewing. The application of such methods allowed for conducting the research in chronological order, analyzing the creative life of the artist during his work in KNUKiM. **The scientific novelty of the work.** The paper deals with the investigation of Stanislav Pavliuchenko's creative and pedagogical activity from 1984 to 2010. Having researched the creative work of the artist, scholars and researchers of his work through the example of the Ukrainian folk choir of KNUKiM will have the opportunity to understand more clearly the construction of the algorithm of the development in the field of the establishment of the national school of folk choral performance and its direct influence on the formation of the national conscious, patriotic society. **Conclusions.** The thorough analysis of Stanislav Pavliuchenko's creative and pedagogical activity allowed for expanding knowledge of his creative work and comprehending his role in Ukrainian music art. The artist left a bright trace in the history of the national folk choral school, having contributed to the process of its formation and development.

Key words: art, Stanislav Pavliuchenko, arrangement, folk choir, Kyiv National University of Culture and Arts.

Вступ. Вивчення історії національної хорової музики останніх десятиліть є дуже важливим напрямком сучасних наукових досліджень, адже хорова музика – це одна з найважливіших галузей сучасної художньої творчості.

Одним з визначних її представників був видатний український диригент і педагог С. Павлюченко, творчу постать якого за масштабом таланту і його мистецьким значенням, можна з повним правом порівняти з такими видатними корифеями як М. Ф. Колесса, П. І. Муравський, М. М. Кречко, Г. Г. Верьовка, А. Т. Авдієвський, Є. Г. Савчук. Не менш вагомим є значення творчих досягнень С. Павлюченка в галузі опрацювання фольклорних джерел.

Обробки та аранжування народних пісень Станіслава Євстигнійовича для народного хору ввійшли до золотого фонду українського радіо. Вони звучать на різноманітних фестивалях та конкурсах хорового співу, виконуються за межами України. Втім, незважаючи на їх широку популярність, вони й дотепер не стали об'єктом музикознавчих досліджень, що значно посилює актуальність даного дослідження. Сутність цих аспектів актуалізується в дослідженні на прикладі мистецької та педагогічної діяльності С. Павлюченка на кафедрі народнопісенного виконавства КНУКиМ.

У площині обраної проблематики ми спиралися на роботи таких науковців як О. Бенч-Шокало [1], Н. Брояко [2], І. Гулеско [4], С. Забредовський [5], Б. Кокуленко [7], Н. Пиж'янова [10], О. Скопцова [13]. Аналізуючи останні розробки українських дослідників народнохорової школи, переконуємося в більш об'єктивному та повноцінному висвітленні науковцями картини її історичного розвитку. Так, Н. Пиж'янова в дисертаційному дослідженні: «Виконавський хоровий фольклоризм як історичне регіональне явище (на прикладі творчої діяльності П. Демуцького)» детально

охарактеризувала вплив творчої постаті митця на становлення та розвиток народнохорової школи, як самостійного явища в мистецькому просторі України. Зокрема зазначимо, що дослідження Н. Пиж'янової вказують на наявність наприкінці XIX – поч. XX ст. в Черкаському регіоні навчальних закладів музичного спрямування з систематичним вивченням нотної грамоти та наявністю концертних виступів. Науковець цілком виправдано звертає увагу на те, що: «Музична освіта наприкінці XIX – поч. XX ст. в Черкаському регіоні мала окремі ознаки професійної освіти» [10, с. 48]. Н. Пиж'янова акцентує увагу дослідників на феномені аматорського хорового виконавства. Його яскравим представником був Охматівський хор під керівництвом видатного фольклориста, науковця та диригента П. Демуцького. На думку дослідниці, аматорське хорове виконавство було найвагомим чинником, що сприяло становленню української хорової школи як на локальному, так і на глобальному рівнях. З огляду на це, проведене Н. Пиж'яною дослідження може бути розглянуте не лише в межах Черкаського регіону, але й в рамках національної хорової культури.

На значення мистецької постаті П. Демуцького щодо розбудови народнохорової школи вказує О. Скопцова. Зокрема, вона звертає увагу на засоби аранжування П. Демуцьким пісень для аматорського хорового колективу: «... використовував різноманітні музично-виконавські засоби: збільшення кількості голосів, створення завершених музичних форм з хоровим вступом, модуляції, квартові зіставлення куплетів, чергування заспіву солістів та хорових груп, співу соліста на фоні хорового звучання, а також використання народного музичного інструментарію тощо» [14, с. 104]. Зазначимо, що перелік вказаних музично-виконавських засобів засвідчує високий професіоналізм П. Демуцького в площині народнохорової справи.

Ми з зацікавленістю ознайомилися з дослідженням І. Гулеско, яке присвячене формуванню національного хорового стилю. Дослідниця звертає увагу на мистецьку постать М. Лисенка та його неоціненний вклад в збагачення та розширення жанрової палітри хорового виконавства на Україні. Зокрема, І. Гулеско зазначає: «Лисенко переборов «вузькість» етнографічно-фольклорного рівня (так званого «поверхневого», зовнішнього пласта в культурі нації) і зумів досягти небаченого глибинного синтезу європейської, російської та щойно народжуваної української традиції з фольклором (як системою)» [4, с. 9]. Дана цитата вказує на непересічну значущість мистецької постаті М. Лисенка, що зумів синтезувати європейську, українську та російську пісенні традиції. Це дозволило митцю створити цілком новий як для свого часу феномен, власний хоровий стиль, стиль Лисенка. Загальновідомо, що в подальшому даний стиль розповсюдився на територію всієї України та ввійшов в історію української хорової культури як «національний хоровий стиль».

Особливої уваги науковців заслуговує думка І. Гулеско: «Героїчні і героїко-драматичні хори Лисенка свідчать про громадянську позицію автора» [4, с. 8]. На сьогоднішній день питання, що пов'язане з впливом народнопісенного виконавства, як передумови до формування української

інтелігенції не є дискусійним. Загальновідомо, що проведені О. Хаустовою [15], Ю. Винничуком [12], О. Пустовітом [11] дослідження вказують на вагомий та природній вплив народнохорового мистецтва на формування української інтелігенції. Зазначимо, що проблематикою розвитку національного патріотичного суспільства за допомогою народної пісні займалися такі видатні представники української нації як Ф. Колесса, О. Кошиць, М. Леонтович, Д. Ревуцький та ін. Наслідки впливу народнохорового мистецтва на формування української інтелігенції прослідковуються в діяльності видатних представників цього виду мистецтва, зокрема й С. Павлюченка. З огляду на це, звернімо увагу на наступне: «Вивчаючи минуле, ми пізнаємо правду свого народу. Мистецтво не починається із сьогоднішнього дня, а тому треба старанно вивчати минуле і цінувати його» [7, с. 8].

Мета дослідження полягає у висвітленні творчої та педагогічної діяльності С. Павлюченка на посаді завідувача кафедри народнопісенного виконавства, художнього керівника і головного диригента Українського народного хору КНУКіМ.

Виклад основного матеріалу. Як відомо, історія студентського народного хору КНУКіМ бере свій початок з 1972 р. Його першими учасниками були студенти тодішнього Київського державного інституту культури кафедри народного співу (нині кафедра народного пісенного виконавства). Саме тут вперше на теренах України розпочато підготовку фахівців з вищою освітою в напрямку диригент народного хору. Важливу роль у цьому відіграла діяльність першого завідувача кафедри фольклориста-музикознавця, професора А. Гуменюка, хорового диригента, заслуженого артиста України, доцента В. Суржі та першого диригента студентського народного хору М. Кисіля. Проведена ними робота в площині мистецької та організаційної парадигм сприяла становленню кафедри як провідної навчально-методичної одиниці серед вищих навчальних закладів України культурно-мистецького спрямування.

Згодом цю педагогічну естафету з успіхом перейняв С. Павлюченко, який у 1974 р. долучившись до педагогічної роботи в інституті, через деякий час став завідувачем кафедри народнопісенного виконавства, художнім керівником та головним диригентом Українського народного хору КНУКіМ. Цей видатний маестро зарекомендував себе як досвідчений знавець народно-музичних традицій. Його творча діяльність характеризується відданістю принципам школи хорового мистецтва, які започатковані П. Демуцьким, розвинені багатьма діячами народнохорового мистецтва. Серед них відзначимо діяльність Г. Верьовки та Е. Верьовки-Скрипчинської, вихованцем яких був С. Павлюченко. Нині Українським народним студентським хором КНУКіМ керує кандидат мистецтвознавства, доцент О. Скопцова. Зазначимо, що О. Скопцова, як випускниця кафедри народнопісенного виконавства КНУКіМ, є послідовницею традицій народнохорового жанру, започаткованих С. Павлюченком.

Зазначимо, що попри досвід роботи в Державному заслуженому академічному українському народному хорі ім. Г. Верьовки, де маестро був

педагогом-репетитором та диригентом оркестру, він не став копіювати вже існуючий хоровий колектив. Натомість він став у витоків студентського колективу народнохорового жанру, який, без перебільшення, вважається еталонним у народнохоровому співі. Митцеві припала до душі клопітка праця в народному хорі КНУКіМ, на репетиціях якого молода парость отримала змогу глибше пізнати красу й мудрість української народної творчості, вчитися розуміти неповторну самобутність народнопісенного виконавства. Варто звернути увагу на особливий, сакральний складовий хорового співу. Зокрема, О. Бенч-Шокало з цього приводу зазначила: «... колективний, хоровий голос, звук якого має своє особливе лице, живе й виразне, коли люди, що творять його, відчувають ще “щось”, що не надається для наслідування, але що само собою утворюється, коли ідея опанує душею загалу» [1 с. 51]. Заслуговує на особливу увагу репертуарний збірник творів «Співає український народний хор Київського національного університету культури і мистецтв» (укладач С. Є. Павлюченко). Зазначимо, що ця фундаментальна праця по праву вважається визначним досягненням митця в контексті його музично-педагогічної діяльності.

Заслуговує на особливу увагу багатогранність виконавських відтінків народного студентського хору КНУКіМ. Під орудою С. Павлюченка колектив неодноразово захоплював слухача досконалістю ансамблевого виконання та проникливістю співу. Зазначимо, що ми маємо справу з побудовою С. Павлюченком свого власного виконавського стилю в контексті народнохорового виконавства. Варто звернути увагу на педагогічний аспект роботи С. Павлюченка. На хорових репетиціях, насамперед, він розгортав перед хористами музичні образи, художній задум та духовне зерно народної пісні. Втім головним чинником продуктивної співпраці керівника хору з хористами був емоційний вплив диригента на хоровий колектив. Свого часу П. Демущкий зазначав, що: «...коли диригент не має в собі моральних чарів, виконання хору, навіть при високій техніці може мати малий ефект, через бездушність, і залишити слухачів холодними». [6, с. 84]. Схожої думки дотримувався російський композитор, диригент та педагог С. Василенко, який звертав увагу на те, що: «Авторитет диригента має вирішальний вплив на згуртованість оркестрового колективу, на злагодженість та якість виконання» [3, с. 206].

Колектив кафедри народнопісенного виконавства постійно перебуває в центрі уваги мистецьких діячів, науковців та дослідників народнохорової справи. Так А. Лашенко охарактеризував роботу педагогічного колективу народнохорової кафедри КНУКіМ: «За понад три десятиліття свого функціонування він став могутнім осередком виховання нових кадрів. Добре збалансовані навчальні плани, динамічна концертна діяльність, пошуковість у репертуарній політиці, залучення до викладацької роботи кращих фахівців – усе це сприяло розвитку колективу і зростанню впливу кафедри на життя хорів у Києві та області». [9, с. 130]. Зазначимо, що найбільш характерною рисою студентського хору КНУКіМ є виховна функція. Адже, одне з основних завдань педагогічного колективу кафедри – ідейно-естетичне виховання молодого покоління. З цього приводу наведемо ще одну цитату А. Лашенка, який з-поміж

інших народних хорових колективів Києва особливого значення надавав народному студентському хору КНУКіМ: «...в Києві чимало народних хорів, створених при навчальних закладах. Серед них одним з найавторитетніших є хор кафедри народного співу Київського національного університету культури і мистецтв» [9, с. 130]. Серед завдань, якими переймається педагогічний колектив кафедри, важливе місце надається формуванню якісного музичного смаку молоді. Стурбованість процесами, котрі відбуваються в культурному просторі не є зайвими та мають під собою міцне підґрунтя. С. Забрєдовський, поділяючи схвильованість української інтелігенції в площині даної проблематики, звернув увагу на наступне: «Нинішній стан української культури характерний своїми суперечливими тенденціями. Зокрема, з одного боку, спостерігаються позитивні процеси відродження етномистецтва, з іншого – його нівелювання під впливом сучасних соціокультурних обставин і внаслідок активного наступу масової культури» [5, с. 5]. Подамо ще одну цитату митця, яка досить яскраво засвідчує зріле державотворче мислення серед представників мистецького прошарку українського суспільства: «Надзвичайно важливою саме сьогодні є роль національної культури як способу життя суспільства. Вона відіграє провідну роль у впровадженні в суспільстві гуманістичних цінностей, високої моралі, національної самосвідомості та патріотизму, в формуванні суспільної злагоди» [5, с. 6]. На філософську та педагогічну складові народної пісні свого часу звернув увагу С. Павлюченко. Маєстро вбачав особливу її цінність, оперуючи думками в масштабах всієї нації. Процитуємо митця: «...народна пісня, як і народнопісенне виконавство – це серйозний момент в філософії життя цілого народу. По-перше, в народній пісні закладена віками філософія, педагогіка життя. Все, що тільки можливо і воно зберігалось» [13, с. 4]. Яскравим свідченням на користь політичної зрілості представників мистецьких кіл держави є виступ А. Авдієвського на парламентських слуханнях «культурна політика в Україні і пріоритети, принципи та шляхи її реалізації», що відбувся 20 квітня 2005 р. у стінах Верховної ради України. Митець визначив найефективніший засіб, що в змозі стати об'єднуючим фактором українців в Україні. Зокрема, А. Авдієвський звернув увагу на: «... гастрольну діяльність національних мистецьких колективів на сході держави. Проте, як не чули там упродовж десятиліть хору імені Верьовки, не бачили ансамблю ім. Вірського, так і досі не чують і не бачать» [8, с. 410–411]. Отже, обраний педагогічним колективом кафедри народнопісенного виконавства КНУКіМ курс на відродження та популяризацію національної пісенної культури є досить актуальним. Звернімо увагу на те, що цей процес є досить складним, і таким, що піддається впливу багатьох чинників. Загальновідомо, що: «Український музичний простір сьогодення є досить багатоманітним» [2, с. 110]. У наслідок цього художній смак молоді частіше розвивається під впливом естрадної музики, якісний показник якої не завжди відповідає очікуванням з точки зору морально-естетичних стандартів та не витримує суспільної критики. Втім, під час навчання на кафедрі народнопісенного виконавства КНУКіМ у хористів спостерігається переосмислення цінностей в площині пісенної культури.

З'являється свідоме відношення до музичної діяльності хорового колективу, частинкою якого вони є. Найбільш сприятливі передумови для формування здорової зацікавленості хором мистецтвом створюються, насамперед, за активної творчої та концертної діяльності колективу. Зазначимо, що народний хор неодноразово приймав участь в концертах, що присвячені пам'яті видатного українського композитора О. Білаша та видатного українського поета Д. Луценко. Знаковим став виступ колективу на прем'єрному виконанні фольк-кантати «Коло-Сонце» народного артиста України, професора КНУКіМ В. Самофалова. Захід відбувся в Національній філармонії України в лютому 2013 р. За ініціативою Генерального консула України в Словаччині хоровий колектив здійснив гастрольні поїздки до республіки в травні та вересні 2011 р. Започатковано співпрацю в культурній площині між факультетами музичного мистецтва КНУКіМ та мистецьким факультетом Пряшівського університету.

Загальновідомо, що художнє мистецтво розвиває в людині уяву, мислення, спостережливість, удосконалює її емоційну сферу, формує її свідомість, що в подальшому житті може мати сильний вплив на творчі сили особистості, адже кожна людина, відчувши радість творчості в будь-якій сфері мистецтва, буде більш свідомо сприймати все найкраще, що досягнуто в цій сфері. Відтак, можна впевнено стверджувати, що концерти Українського народного хору ім. Станіслава Павлюченка сприяють розвитку українського суспільства як в культурно-мистецькій площині, так і в сфері виховання майбутніх поколінь, а також відіграють важливу роль у збереженні та поширенні української традиційної культури, зокрема народної творчості.

Наукова новизна. Комплексний та всебічний аналіз мистецької та педагогічної діяльності С. Павлюченка надасть можливість простежити та виявити різні аспекти творчої актуалізації митця. Його творчий доробок набуває неабиякого значення в контексті розбудови національної народнохорової школи. **Висновки.** Результати отримані в процесі аналізу мистецької та педагогічної діяльності С. Павлюченка можуть бути використані в монографічних й публіцистичних публікаціях, а також в педагогічній практиці, зокрема в курсах навчальних дисциплін середніх та вищих навчальних закладів.

Список використаних джерел

1. Бенч-Шокало О. Г. Український хоровий спів. Актуалізація звичаєвої традиції : навч. посіб. / О. Г. Бенч-Шокало – Київ : Укр. світ, 2002. – 439 с.
2. Брояко Н. Б. Теорія і практика бандурного виконавства : навч. посіб. / Н. Б. Брояко. – Київ : Ліра-К, 2017. – 196 с.
3. Василенко С. Н. Инструментовка для симфонического оркестра : учеб. пособие. В 2 т. Т. 2. / С. Н. Василенко. – Москва : Гос. муз. изд-во, 1952. – 396 с.
4. Гулеско І. І. Національний хоровий стиль (на матеріалі України та Росії) : навч. посіб. / І. І. Гулеско. – 2-ге вид. перероб. і допов. – Харків : ХДАК, 2011. – 90 с.
5. Забрєдовський С. Г. Методика роботи з хореографічним колективом : навч. посіб. / С. Г. Забрєдовський – Київ : НАКККіМ, 2010. – 135 с.

6. Квітка К. В. Порфирій Демуцький // Вибрані статті / К. В. Квітка. – Київ, 1986. – Ч. 2. – С. 129.

7. Кокуленко Б. Актуальні проблеми теорії та історії танцювального мистецтва на Кіровоградщині «Там, де Ятрань...» : зб. наук. пр. / Б. Кокуленко. – Кіровоград : КНТУ, 2013. – 440 с.

8. Корнійчук В. П. Маестро Анатолій Авдієвський. Портрет хору з мозаїки : худож.-документал. повість / В. Корнійчук. – Київ : Криниця, 2012. – 496 с.

9. Лащенко А. П. З історії київської хорової школи / А. П. Лащенко – Київ : Муз. Україна, 2007. – 196 с.

10. Пиж'янова Н. В. Виконавський хоровий фольклоризм як історичне регіональне явище (на прикладі творчої діяльності П. Демуцького) : дис. канд. мистецтвознавства : 17.00.03 / Н. В. Пиж'янова; Одес. нац. муз. акад. ім. А. В. Нежданової. – Одеса, 2017. – 200 с.

11. Пустовит А. В. История европейской культуры: введение в культурологию : учеб. пособие. – 2-е изд., перераб. и доп. / А. В. Пустовит. – Киев : Персонал, 2012. – 424 с.

12. Розіп'ята муза : антологія українських поетів, які загинули насильницькою смертю. У 2 т. Т. 1. / уклад. Ю. Винничук. – Львів : Піраміда, 2011. – 624 с.

13. Скопцова О. М. Становлення та особливості розвитку народного хорового виконавства в Україні (кінець XIX–XX століття) : монографія / О. М. Скопцова. – Київ : Лира-К, 2017. – 180 с.

14. Скопцова О. М. Становлення та особливості розвитку народного хорового виконавства в Україні (кінець XIX–XX століття) : дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.01 / О. М. Скопцова; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. – Київ, 2005. – 208 с.

15. Хаустова О. В. Розвиток духовного потенціалу педагога і дитини в навчально-виховному процесі : навч. посіб. / О. В. Хаустова. – Запоріжжя : КПУ, 2010. – 43 с.

Reference

1. Bench-Shokalo, O. (2002). *Ukrainian choral singing: actualization of the customary tradition*. Kyiv: Ukrainskyi svit.

2. Broiako, N. (2017). *Theory and practice of bandura performance*. Kyiv: Lira-K.

3. Vasilenko, S. (1952). *Instrumentation for symphony orchestra*. In vol. 2, vol. 2. Moscow: State Music Publishing House.

4. Hulesko I. (2011). *National choral style (based on the material of Ukraine and Russia)*. Kharkiv: Kharkiv State Academy of Culture.

5. Zabredovskiy, S. (2010). *The methodology of working with a choreographic team*. Kyiv: National Academy of Government Managerial Staff of Culture and Arts

6. Kvitka, K. (1986). Porfiry Demutsky. *Vybrani statti [Selected Articles]*, part 2, pp. 78–129.
7. Kokulenko, B. (2013). *Topical problems of the theory and history of dance art in Kirovohrad region «There, where Yatran is ...»*. Kirovohrad: Kirovohrad National Technical University.
8. Korniiichuk, V. (2012). *Maestro Anatolyi Avdiievskiy. A mosaic portrait of a choir*. Kyiv: Krynytsia.
9. Lashchenko, A. (2007). *From the History of the Kyiv Choral School*. Kyiv: Musical Ukraine.
10. Pyzhianova, N. (2017). *Performing choral folklorism as a historical regional phenomenon (through the example of P. Demutskyi's creative activity)*. D.Ed. Odessa: Odessa National Academy of Music named after A. Nezhdanov.
11. Pustovit, A. (2012). *The History of European Culture: Introduction to Culturology*. 2nd ed. Kyiv: Personal.
12. Vynnychuk, J. (2011). *The crucified muse: the anthology of Ukrainian poets who perished*. In vol. 2, vol. 1. Lviv: Piramida.
13. Skoptsova, O. (2017). *The formation and features of the development of folk choral performance in Ukraine (end of the 19th – 20th centuries)*. Kyiv: Lira-K.
14. Skoptsova, O. (2005). *The formation and features of the development of folk choral performance in Ukraine (end of the 19th – 20th centuries)*. D.Ed. Kyiv: Publishing Center of Kyiv National University of Culture and Arts.
15. Khaustova, O. (2010). *The development of the spiritual potential of the teacher and the child in the educational process*. Zaporizhzhia: Classical Private University.

© Магаліс О. В., 2017

УДК 784.1+783.6

Сахарчук Раїса Василівна,
аспірантка,
Інститут мистецтвознавства,
фольклористики та етнології
ім. М. Т. Рильського НАН України,
м. Київ, Україна
rayasaharchuk@ukrnet

МНОГОЛІТТЯ В МУЗИЧНІЙ КУЛЬТУРІ ГАЛИЧИНИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ

Мета роботи: дослідити особливості побутування жанру многоліття в музичній культурі Галичини другої пол. ХІХ – першої пол. ХХ ст. **Методи дослідження** полягають у застосуванні методів історизму, аналізу,